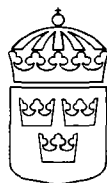

Försvarsutskottets yttrande

1992/93:FöU9y

Totalförsvaret och bolagisering

1992/93
FöU9y

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har den 1 april 1993 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att senast den 27 april 1993 avge yttrande över proposition 1992/93:200 om Telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket, m.m. samt motion 1992/93:T808 i de delar som rör försvarsutskottets beredningsområde.

Propositionen

I regeringens förslag till telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket, m.m. berörs totalförsvarsaspekterna i flera sammanhang.

I förslaget till *telelag* behandlas televerksamheten i krig m.m. enligt följande:

13 § Tillstånd enligt 5 § att driva televerksamhet får förenas med villkor.

Tillståndsvillkor kan avse bl.a. skyldighet för tillståndshavare

— — —

5. att medverka till att telemeddelanden kan förmedlas till samhällets alarmerings- och räddningstjänst,

6. att beakta totalförsvarets behov av telekommunikationer under höjd beredskap,

— — —

38 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om televerksamhet som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av telekommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

I förslaget till *lag om radiokommunikationer* behandlas televerksamheten i krig m.m. enligt följande:

9 § Tillstånd att inneha och använda radiosändare skall på ansökan meddelas, om

— — —
5. det kan antas att användningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för försvarsmakten.

20 § Är Sverige i krig upphör giltigheten av de tillstånd som har beslutats enligt 3 § och av de undantag från tillståndsplikten som har beslutats med stöd av 8 §. Detta gäller inte tillstånd som har meddelats statliga myndigheter eller kommuner eller tillstånd som har meddelats enskilda organisationer eller företag som under krig skall bedriva verksamhet som är av särskild betydelse för totalförsvaret.

Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om tillstånd att inneha och använda radio-sändare som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Mot bakgrund av utvecklingen på telekommunikationsområdet med en ökande konkurrens och ett växande antal aktörer är det nödvändigt att Televerkets myndighetsfunktioner förs över till någon annan myndighet. Ansvaret för ett fungerande svenskt telesystem har redan till viss del förts över från Televerket till Telestyrelsen. I samband med att den föreslagna telelagen träder i kraft bör Telestyrelsen ges det samlade funktionsansvaret för telesystemet i Sverige. I funktionsansvaret bör ingå att tillgodose behovet av teletjänster för totalförsvaret.

Totalförsvarets behov av telekommunikationer skall, i enlighet med vad som är fallet i dag, finansieras över statsbudgeten. Televerkets nuvarande kostnader för totalförvarsåtgärder uppgår till ca 200 miljoner kronor. Telestyrelsen bör disponera motsvarande belopp för upphandling av motsvarande tjänster och utrustning från de teleföretag som är av intresse i beredskapssammanhang.

Statens andel av kostnaderna för alarmeringstjänsten i SOS Alarmering AB (SOSAB) skall finansieras över statsbudgeten. För verksamhetsåret 1991 uppgick Televerkets kostnader i SOSAB till ca 136 miljoner kronor. Televerket skall inte längre företräda staten som delägare i SOSAB, utan statens aktier i bolaget bör förvaltas direkt av regeringen. Kommunikationsministern har för avsikt att tillsammans med de övriga delägarna, Kommunförbundet och Landstingsförbundet, initiera en översyn av bolagets ägarstruktur.

Motionen

I motion 1992/93:T808 (c) anför motionärerna att riksdagen ställt sig bakom en bolagisering av Posten och Televerket. En sådan bolagisering har avgörande fördelar när det gäller verkens affärsverksamhet. Båda verken har dock viktiga samhällsfunktioner som inte låter sig konkurrensutsättas. Hit hör Postens och Televerkets deltagande i beredskapsplaneringen.

Genom bolagiseringen av Televerket kommer finansieringsansvaret att lösas av statsmakten på nytt sätt. I en lösning där bara finansieringsansvaret övergår finns stor risk för en mycket stark monopolställning för det nya bolaget. Den framtida organisationen måste enligt motionärerna vara sådan att ett utvecklat telekommunikationsnät finns i alla

delar av landet. Förutom dessa rena beredskapsfrågor får inte bolagiseringen leda till att uppgifter i planeringen faller mellan olika stolar. Det måste klart definieras vem som bär ansvaret för att en tillfredsställande beredskapsplanering upprätthålls och vem som utför själva beredskapsåtgärderna.

Motionärerna hemställer att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ansvaret för beredskapsplanering vid bolagisering.

Utskottet

Enligt utskottets mening har kommunikationsverken utomordentligt stor betydelse för totalförsvaret. I de senaste försvarsbesluten har hög prioritet givits åt åtgärder för att säkerställa en god beredskapsnivå inom dessa områden. I samband med de förändringar som nu vidtas avseende verksamhetsformerna är det därför viktigt att beredskapsfrågorna uppmärksammas och ges en grundlig behandling. Den uppnådda beredskapsnivån får inte försämrats till följd av ändrade verksamhetsformer. Snarare bör krav kunna ställas på en förbättring till följd av den effektivisering som sker.

I likhet med motionärerna anser utskottet det viktigt att ansvaret för beredskapsplaneringen klart definieras. Lösningen av dessa frågor i framtiden kommer att kräva kontinuitet och stabilitet. Det är också viktigt att ta till vara den kompetens som finns inom området. Utskottet konstaterar att någon samlad inriktning för hur beredskapsfrågorna skall behandlas vid förändrade verksamhetsformer för affärsverken inte finns uttalad. Utredningen (dir. 1993:4) om påfrestningar och risker i det fredstida samhället samt om vissa frågor inom totalförsvarets civila del har till uppgift att följa utvecklingen inom detta område. Kommittén bör enligt utskottets mening kunna ge förslag till en sådan samlad inriktning. Något uttalande från riksdagen med anledning av motion 1992/93:T808 (c) är därför inte påkallat.

Utskottet kan konstatera att beredskapsfrågorna uppmärksammas och getts en grundlig behandling i propositionen om Telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket, m.m. (prop. 1992/93:200). Enligt utskottets mening har förutsättningar skapats för att bibehålla en god beredskapsnivå. Den valda organisationsformen för att behandla beredskapsfrågorna bör emellertid följas upp och utvärderas då erfarenheter vunnits.

Beträffande översynen av ägarstrukturen i SOS Alarmering AB anser utskottet det viktigt att det grundläggande samhällsintresset av alarmeringstjänsten beaktas.

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Sture Ericson (s), Wiggo Komstedt (m), Iréne Vestlund (s), Lars Sundin (fp), Ingvar Björk (s), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Jan Erik Ågren (kds), Robert Jousma (nyd), Sven Lundberg (s), Stig Grauers (m), Karin Wegestål (s), Henrik Landerholm (m) och Britt Bohlin (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Jan Jennehag (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Sture Ericson, Iréne Vestlund, Ingvar Björk, Christer Skoog, Sven Lundberg, Karin Wegestål och Britt Bohlin (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "erfarenheter vunnits" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening innebär en bolagisering av Televerket ett steg mot privatisering av verksamheten. För de försvarsintressen utskottet har att bevaka är detta negativt. Det kommer otvivelaktigt att försvåra upprätthållandet av en god beredskap på detta område i framtiden.